

Asociación “Os Galos”

Actividades

Nos últimos tempos, foron moitas as persoas que amosaron interese polo labor da asociación. Un bo número de novos socios e socias incorporáronse aos traballos de mantemento realizados durante o inverno, favorecendo un valioso intercambio de coñecementos. Dámoslles a benvinda e animámolas a sentirse parte integrante da nosa tripulación. Un dos principais obxectivos agora, é a formación de novos patróns, co fin de asegurar a transmisión e continuidade das técnicas de navegación tradicional, que aínda que estas parten dunha base común coa navegación a vela en xeral, presentan particularidades e manobras específicas que requiren dunha aprendizaxe diferenciada.

O Lagoas remozado en Pescadoira

O ano pasado tocoulle invernar na nave de Pescadoira ao bote polbeiro “Lagoas”, pois logo de case 30 anos precisaba unha boa restauración. Eliminouse toda a pintura que cubría o seu casco para sanealo por completo, recravar algunha banceira, calafatar, e poder finalmente recuperar unhas cores semellantes ás orixinais.

Como ben dicía Víctor, esta embarcación senlleira tiña que ser considerada unha referencia da nosa Vila, xa que os botes polbeiros foron un medio de vida para moitos mariñeiros. A construción desta embarcación foi un dos alicerces da Cultura Maríti-

ma de Bueu a mediados dos anos 90, cando a Asociación As Lagoas levaba a cabo o gran labor de encargarlle a Manolo “Purro” a construción dun bote polbeiro co seu mesmo nome, que anos máis tarde sería donado a Os Galos.

O Lagoas en Vila do Conde

Non sabía o “Lagoas” que se estaba a poñer *ghuapo* para tanta viaxe, xa que durante a tempada de 2024, tivemos a oportunidade de participar en diversas actividades organizadas por compañeiros e compañeiras doutros portos. Entre as saídas destacadas temos que falar da nosa primeira participación no *XII Encontro de Embarcações Tradicionais* de Vila do Conde, no país veciño, onde quedamos gratamente sorprendidas pola acollimento recibido, tanto por parte da organización como dos demais participantes. Foi unha experiencia enriquecedora na que compartimos navegación con persoas que descoñecían as embarcacións galegas, realizando numerosos bordos polo río e dando a coñecer o noso patrimonio marítimo.

O bote polbeiro “Lagoas” volveu a subir ao remolque para participar na *II Feira Náutica do Freixo*, organizada polo Concello de Outes e Culturmar,

unha nova ocasión para navegar pola ría de Muros e Noia. Desde o mar, tivemos o privilexio de asistir á botadura dunha dorna restaurada no rehabilitado estaleiro de San Cibrán, un momento cheo de simbolismo e emoción para todos os presentes. Os compañeiros da Serra de Outes demostraron ser uns anfitrións extraordinarios, ofrecendo unha acollida que nos fixo sentir como na casa. E, como non podía ser doutro xeito, regresamos ao bar *Berberecho*, onde revivimos os bos recordos deixados polo *Encontro Galego do Freixo*.

Embarcacións na Recalada de Arcade

Outra das saídas por terra, levando o *Lagoas* no remolque, foi ata Arcade, onde nos agardaba unha xuntanza de carácter moi familiar xunto a outras pequenas embarcacións. Tratábase da *Recalada, Encontro no mar 2024*, organizada polo concello de Soutomaior e coa colaboración de Culturmar. Nesta ocasión tivemos a oportunidade de descubrir a beleza do interior da ría de Vigo, navegando por zonas que requiren adaptarse ás condicións das mareas, o que engadiu un punto de aprendizaxe e desafío. De Arcade, por suposto, tamén regresamos fondamente agradecidos pola hospitalidade e o bo ambiente compartido.

E como foron moitos os compañeiros que nos falan marabillas da *Xuntanza Mariñeira Mar de Cabo*, en Boiro, decidimos arrancar unha vez máis co *Lagoas* no remolque rumbo aló, para participar na terceira edición, con ganas de comprobar de primeira man o bo facer dos colegas da *Asociación Cultural de Tradicións Mariñeiras Gamela* de Cabo de Cruz. A experiencia estivo á altura das expectativas: a cea na Lonxa, a comida abarloados a unha batea, as risas compartidas na taberna... Todo contribuíu a crear un ambiente único, sen dúbida, unha xuntanza do máis auténtica.

XXV ENCONTRO DE EMBARCACIÓNS TRADICIONAIS DE BUEU 28, 29 e 30 de Xullo de 2024

Organiza:

Asociación de amigos
das Embarcacións
Tradicionais OS GALOS

Colaboran:

Ademais das saídas a outros mares, tocounos tamén loxicamente, organizar o noso propio *XXV Encontro de Embarcacións*, que desde hai uns anos celebramos con carácter bianual, alternando coas *Xornadas Mariñeiras Bueu Vive o Mar*.

Foi, coma sempre, unha gran alegría recibir embarcacións amigas das rías de Pontevedra, Vigo e Arousa, ás que agasallamos coa xa tradicional grellada de peixe no local de Petís. Non faltaron as charlas, as exposicións, os obradoiros, a animación infantil, a música... e, por suposto, a navegación pola enseada de Bueu.

O Vila de Bueu

Foto: Ricardo RgueZ.

Todo o esforzo previo que implica organizar unha xuntanza coma esta vese recompensado cando chegan eses días tan agardados, nos que compartimos experiencias, coñecementos e, sobre todo, a alegría de navegar xuntos. Temos que agradecer unha vez máis ao Museo Massó, ao Concello de Bueu, á Confraría de Pescadores San Martiño e á Comunidade de montes veciñais en man común San Martiño de Bueu pola súa colaboración. Tamén a todas aquelas persoas que se prestan a botar unha man nas diferentes tarefas que se levan a cabo durante a organización e a celebración do evento, un traballo en equipo, que sempre é do máis reconfortante.

O bote *Jordeiro* con Miguel facendo soar a buguina

Ademais das actividades previstas, participamos nas mesas redondas do *I Festival do Mar en Marín*, e na de *O mar en Terra*, na Estrada. Leváronse a cabo outras colaboracións como a participación do noso pequeno bote *Jordeiro* no filme “Romaría” de Carla Simone. Outra colaboración moi especial, que resultou todo un reto, foi o proxecto *Vento* do artista Alberto Baraya, que consistía en pintar unha

Desfrutando da navegación a vela na Mareira

vela durante a navegación. A execución non era doada, debíanse dar as condicións climáticas axeitadas e o vento xusto para tensar a vela. O proceso e o resultado da vela pintada formaron parte dunha exposición dentro do ciclo *Infiltracións, Diálogos coa colección do Museo de Pontevedra*, comisariado por Iñaki Martínez Antelo.

A vela pintada por Alberto Baraya

Queremos mencionar ademais a alegría que nos produce recibir as visitas de grupos escolares ás nosas instalacións para que lle contemos de primeira man cales sos os nosos principais obxectivos. Por iso agradecemos ao Centro de Formación A Aixola, con sede en Marín, e ao CEIP Plurilingüe da Espiñeira-Aldán, o interese mostrado.

Os cativos de Espiñeira no peirao dos Galos

Aínda non sabemos que nos deparará a nova temporada, pero con enerxías renovadas seguimos adiante coa mesma ilusión de sempre: a de contribuír á recuperación e conservación do noso patrimonio mariñeiro. Cada vez son menos as persoas que poden transmitir un coñecemento baseado na experiencia directa, herdado daqueles tempos nos que a pesca se realizaba en embarcacións de madeira impulsadas a vela e a remo. Esas técnicas de navegación e as antigas artes de pesca son saberes que

tradicionalmente se transmitiron de forma oral, e agora está nas nosas mans evitar que desaparezan.

Sen mais, desde aquí convidamos a calquera persoa que sinta curiosidade ou interese polas embarcacións tradicionais, que non dubide en poñerse en contacto connosco. Estaremos encantadas de explicar en que consiste o noso labor como Asociación e de abrir as portas a quen queira formar parte desta travesía.

Boa proa!

Outra embarcación tradicional para o Asteleiro de Purro

O racú “Zapateiro”

Foto G. Núñez

En novembro do pasado ano a Concellalía de Cultura de Bueu, por mediación da Asociación “Os Galos”, recibiu e donación un vello Racú a motor que ía para o desguace. O obxectivo é a súa incorporación á mostra de embarcacións tradicionais do Asteleiro de Purro. Da súa restauración vanse encargar tamén os carpinteiros da Asociación de Embarcacións Tradicionais “Os Galos”. Esta embarcación denominada “Zapateiro” tén perto de 7 m. de eslora e estivo adicada, entre outras faenas, á recoleita de ostras estando activa uns corenta anos.

En principio estas embarcacións movíanse con velas de relinga ou latinas e máis adiante, pola súa envergadura, filles incorporado un motor, igual que se tiña feito anteriormente coas traíñeiras.

O seu nome segue a xerar certas controversias sobre a súa orixe pois relacionouse cunha arte de pesca, cos *raqueiros* e incluso cos moinantes das feiras (?) que “andaban ao corso”. Contodo, cremos que non hai que sairse do ámbito do mar onde faenaban

estas embarcacións, cuxa fasquía provén das suas cadernas de popa e centrais en “U”, proa recta e que alcanzaban, nalgúns casos, os dez metros de eslora e case tres de manga, portando ata dous mastros e bauprés os máis grandes.

Desde o noso punto de vista e baseándonos simplemente na tradición mariñeira, humilde e iletrada, pero sabía nos asuntos do seu traballo, non hai que ir tan lonxe deste ámbito. Na evolución dos nosos barcos da pesca temos as popas en “espello” das antiquísimas dornas, a dobre proa, as popas abertas e pechadas, mais as redondeadas eran escasas nos nosos barcos, agás nalgúns máis grandes, xa de cabotaxe.

Dito isto, a nosa particular opinión baseada na filoloxía, é esta singularidade (a popa redonda) a que definiu a denominación deste barco polo seu cú (popa) e quizáis aluda á forma de *cú de rá* e de aí o nome, sen máis.

A popa e o leme dun Racú